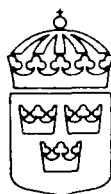

Lagutskottets betänkande

1988/89:LU13

Produktsäkerhetslag

1988/89
LU13

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 1988/89:23, vari framläggs förslag till en produktsäkerhetslag som syftar till att motverka att farliga varor och tjänster orsakar person- och egendomsskador.

I betänkandet behandlas också sex med anledning av propositionen väckta motioner.

Utskottet tillstyrker bifall till propositionen. Vidare förordar utskottet, med anledning av fyra motionsyrkanden (m, fp, c och vpk), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om produktsäkerhet på det offentliga området. Övriga motionsyrkanden avstyrks av utskottet.

Till betänkandet har fogats sju reservationer och två särskilda yttranden.

Propositionen

I proposition 1988/89:23 föreslår regeringen (finansdepartementet) — efter hörande av lagrådet — att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. produktsäkerhetslag,
2. lag om ändring i marknadsföringslagen (1975:1418),
3. lag om ändring i lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m.,
4. lag om ändring i konsumentköplagen (1973:877),
5. lag om ändring i konsumenttjänstlagen (1985:716).

Lagförslagen har intagits i bilaga till betänkandet.

Motioner

Med anledning av propositionen väckta motioner

1988/89:L9 av Martin Olsson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om samordning mellan lag om produktsäkerhet och lag om produktansvar,
2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad

som i motionen anförts om omfattningen av ett förslag till produktansvarslag.

1988/89:LU13

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att även vissa "andra nyttigheter" bör omfattas av produktsäkerhetslagen.

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att produktsäkerhetslagen även skall omfatta den offentliga sektorn.

5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att produktsäkerhetslagen även skall gälla för vissa medel som ej omfattas av läkemedelsförordningen.

1988/89:L10 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar ge sista stycket i 1 § produktsäkerhetslagen följande lydelse: "Lagen tillämpas i fråga om varor och tjänster som tillhandahålls i näringsverksamhet",

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tillsynsmyndighetens möjlighet att fullgöra sitt uppdrag.

1988/89:L11 av Rolf Dahlberg m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om sambandet mellan produktsäkerhetslag och produktansvarslag samt regleringen av motsvarande frågor inom EG,

2. att riksdagen beslutar att produktsäkerhetslagen skall omfatta även sådana varor och tjänster som tillhandahålls i offentligrättsliga former,

3. att riksdagen beslutar att produktsäkerhetslagen skall utformas på sådant sätt att en näringsidkare ges möjlighet att dra in även andra näringsidkare i processen vid marknadsdomstolen i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om regler om näringsidkares inbördes förhållande,

5. att riksdagen beslutar att utforma produktsäkerhetslagens regler om myndighets bundenhet av förhandlingslösningar i enlighet med vad som i motionen anförts.

1988/89:L12 av Ulla Orring m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående en utvidgning av produktsäkerhetslagens tillämpningsområde till att också gälla sådana varor och tjänster som tillhandahålls inom ramen för offentlig service.

1988/89:L13 av Gudrun Norberg (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående att åläggande enligt produktsäkerhetslagen skall meddelas i den ordning som har förordats i motionen.

1988/89:L14 av Elisabet Franzén m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den skyndsamt skall utarbeta förslag till en lagstiftning inom området produktsäkerhet, där näringsidkare ges ansvar för produktens skador på ekosystemet och naturmiljön,

2. att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådan ändring i förslaget till produktsäkerhetslag att kretsen som, jämte KO, kan ansöka om prövning hos marknadsdomstolen utökas med miljöorganisationer och enskilda medborgare,

3. att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådan ändring i förslaget till produktsäkerhetslag att ytterligare en instans för rättslig prövning införs förutom marknadsdomstolen,

4. att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådan ändring i förslaget till produktsäkerhetslag att instans för överprövning av konsumentombudsmannens beslut om åläggande och förbud, dit näringsidkare kan vända sig, införs,

5. att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådan ändring i förslaget till produktsäkerhetslag att tvingande regler för ansvarsförsäkring införs, så att oseriösa företagare inte kan undslippa sitt ansvar enligt lagen genom att försätta företaget i konkurs.

Utskottet

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en produktsäkerhetslag, som syftar till att motverka att farliga varor och tjänster orsakar person- eller egendomsskador. Med farliga varor eller tjänster avses framför allt sådana som är förenade med risker, vilka antingen framstår som onödiga med hänsyn till möjliga skyddsåtgärder eller som är svåra att förutse för brukarna. Lagen tar i huvudsak sikte på varor och tjänster som näringsidkare tillhandahåller konsumenterna.

Lagen bygger på att näringsidkarna i första hand frivilligt skall vidta de åtgärder som lagen anvisar. För att betona detta finns en bestämmelse om att en tillsynsmyndighet i det enskilda fallet bör ta upp förhandlingar med en näringsidkare som tillhandahåller farliga varor eller tjänster om vilka åtgärder som denne skall vidta för att undanröja skaderisken.

Leder förhandlingarna inte till en uppgörelse, får myndigheten överväga att få till stånd ett åläggande eller förbud med stöd av lagen.

En näringsidkare skall enligt förslaget kunna åläggas att lämna säkerhetsinformation, förbjudas att tillhandahålla varor och tjänster (säljförbud), åläggas att lämna varningsinformation och åläggas att återkalla varor och tjänster (återkallelse). Varningsinformation och återkallelse är nyheter i svensk lagstiftning, medan reglerna om säkerhetsinformation och säljförbud i huvudsak har förts över från marknadsföringslagen.

Om en näringsidkare tillhandahåller en vara eller en tjänst utan att lämna information, som har särskild betydelse för att förebygga att varan eller tjänsten orsakar person- eller egendomsskador, skall han enligt förslaget kunna åläggas att lämna säkerhetsinformation, när han i fortsättningen tillhandahåller den.

En näringsidkare som tillhandahåller varor eller tjänster, som medför

särskild risk för person- eller egendomsskador, skall vidare kunna förbjudas att fortsätta med detta, dvs. få säljförbud.

I syfte att skydda dem som redan har förvärvat farliga varor eller tjänster, som medför särskild risk för skada på person eller egendom, skall en näringsidkare kunna åläggas att lämna varningsinformation.

Om en näringsidkare har överlåtit en vara eller utfört en tjänst, som medför särskild risk för skada på person eller egendom, skall han slutligen kunna åläggas att återkalla den från brukarna.

Återkallelse av varor föreslås kunna ske i tre olika former, nämligen som rättelse, utbyte eller återgång. Rättelse innebär att det fel hos varan som skaderisken hänför sig till avhjälpas. Vid utbyte återgår den riskabla varan till näringsidkaren, som i gengäld får leverera en annan, felfri vara av samma eller motsvarande slag. Återgång innebär att näringsidkaren tar tillbaka den farliga varan och lämnar ekonomisk ersättning för den. I fråga om tjänster kan endast rättelse eller ersättning för rättelse komma i fråga.

Enligt förslaget skall näringsidkaren vid återkallelse lämna de berörda brukarna ett erbjudande om att vidta en viss åtgärd och ange villkoren för åtgärden. Villkoren skall vara sådana att erbjudandet kan förväntas bli allmänt accepterat, men får inte bli oskäligt betungande för näringsidkaren. Återkallelseerbjudanden skall fullgöras utan väsentliga kostnader eller olägenheter för dem som utnyttjar erbjudandena. Rättelse och utbyte skall ske inom skälig tid och bör alltså företas så skyndsamt som möjligt.

Om en återkallad vara är särskilt farlig eller riskerna med den är särskilt stora, föreslås att näringsidkaren skall kunna åläggas att förstöra den.

Förslaget anger en tioårig preskriptionsfrist för möjligheten att ge ett åläggande om återkallelse, men inte någon preskriptionsfrist i fråga om möjligheten att föreskriva om varningsinformation.

Tillsynen av efterlevnaden av lagen skall utövas av konsumentverket i fråga om varor och tjänster som inte är specialreglerade. För varor och tjänster av det senare slaget skall vederbörande specialmyndighet vara tillsynsmyndighet.

Om tillsynsmyndigheten inte genom förhandlingar kan förmå en näringsidkare att vidta erforderliga säkerhetsåtgärder, kan myndigheten vända sig till konsumentombudsmannen (KO) med begäran om att frågan förs till marknadsdomstolen. Delar KO tillsynsmyndighetens uppfattning, skall han ansöka hos marknadsdomstolen om åläggande eller förbud enligt lagen. Marknadsdomstolens beslut kan inte överklagas.

Den speciallagstiftning som finns beträffande produktsäkerhet på olika varu- och tjänsteområden förblir enligt förslaget gällande vid sidan av produktsäkerhetslagens generella bestämmelser. Ett åläggande eller förbud enligt produktsäkerhetslagen får inte meddelas i den mån det i speciallagstiftningen, eller i beslut av en tillsynsmyndighet, har meddelats bestämmelser om varan eller tjänsten med samma ändamål som åläggandet eller förbudet.

Lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1989.

Till grund för propositionen ligger produktåterkallelsekommitténs huvudbetänkande (SOU 1987:24) Produktsäkerhetslag. Betänkandet har remissbehandlats.

Sedan slutet av 1960-talet har konsumenternas rättsliga ställning i Sverige förstärkts på olika sätt. Reformarbetet har huvudsakligen avsett det ekonomiska skyddet för konsumenterna. Frågor som hänför sig till säkerheten hos de produkter som tillhandahålls konsumenterna kom att behandlas inom ramen för en generell marknadsrättslig reglering först i och med införandet av marknadsföringslagen år 1975, som ersatte 1970 års lag om otillbörlig marknadsföring. I marknadsföringslagen upptogs i 4 § en generell bestämmelse om produktsäkerhet. Den innebär att, om en näringsidkare till en konsument för enskilt bruk saluhåller en vara som medför särskild risk för skada på person eller egendom, så kan marknadsdomstolen förbjuda honom att fortsätta med det. Detsamma gäller även i fråga om erbjudande att mot ersättning förvärva nyttjanderätten till en vara för enskilt bruk samt fr.o.m. den 1 januari 1986 också då tjänster tillhandahålls mot ersättning. Vidare innehåller 3 § bestämmelser om informationsåläggande som kan tillämpas bl.a. för att tvinga fram information till konsumenterna om skaderisker som farliga produkter är behäftade med.

Vidare finns i fråga om åtskilliga stora varu- och tjänstegrupper en ingående reglering av hur varorna och tjänsterna skall vara beskaffade, bl.a. i syfte att tillgodose långtgående säkerhetskrav, samt bestämmelser om tillsyn som ger myndigheter möjlighet att kontrollera att lagstiftningen efterlevs. Som exempel kan nämnas arbetsmiljölagstiftningen, livsmedelslagstiftningen och läkemedelslagstiftningen.

Gemensamt för både föreskrifterna om produktsäkerhet i marknadsföringslagen och den specialreglering som finns om säkerheten på olika produktområden är att reglerna tar sikte på att hindra att farliga varor och tjänster över huvud taget når fram till konsumenterna. Däremot saknas inom dessa områden i stort sett regler för det fall då farliga varor eller tjänster har nått ut till konsumenterna och hos dem utgör en säkerhetsrisk. I detta avseende kompletteras emellertid den direkt säkerhetsinriktade regleringen av civilrättsliga bestämmelser i bl.a. konsumentköplagen (1973:877) och konsumenttjänstlagen (1985:716).

Konsumenterna kan sålunda med stöd av de civilrättsliga reglerna i många situationer få rättelse i fråga om varor eller tjänster som är behäftade med fel som är hänförliga till säkerheten. Genom att exempelvis häva det avtal varigenom en farlig produkt förvärvats kan konsumenten tvinga säljaren att återta produkten och betala tillbaka vad han uppburit. De civilrättsliga reglerna är emellertid förenade med den nackdelen att deras tillämpning förutsätter ett betydande mått av aktivitet från konsumentens sida — i allmänhet inom en förhållandevis kort tid efter förvärvet — och ofta dessutom ett ekonomiskt risktagande i form av rättegångskostnader m.m.

Som framhålls i propositionen är intresset för produktsäkerhet för närvarande mycket stort både i vårt land och internationellt. Flera utvecklade industriländer har infört regler om återkallelse av farliga produkter. Generella regleringar, som bl.a. innehåller återkallelsebestämmelser, finns i USA, Frankrike, Österrike, Australien och Japan. Våra nordiska grannlän-

der har ännu inte genomfört någon generell lagstiftning om återkallelse, men enligt viss speciallagstiftning kan återkallelse framtvängas för särskilda produktslag. Enligt uppgift i propositionen har dock i Danmark framlagts ett betänkande med förslag till en produktsäkerhetslag, som innehåller återkallelseregler. Vidare har i Finland en ny produktsäkerhetslag nyligen antagits. Lagen innehåller inte några återkallelsebestämmelser men ger möjligheter till bl.a. förbud mot tillverkning och försäljning av farliga varor och ålägganden om att sådana varor skall förstöras. Enligt den finländska lagen skall också näringsidkare kunna tvingas lämna information till konsumenterna om att användningen av en vara är förenad med skaderisker. Slutligen finns i Norge, enligt uppgifter i propositionen, långt framskridna planer på att införa en lagstiftning med generella återkallelsebestämmelser.

Det internationella samarbetet på konsumentområdet har i ökad utsträckning inriktats på produktsäkerhetsfrågor. Bl.a. kan nämnas att EG-kommissionen i en skrivelse till EG:s råd i maj 1987 har utvecklat sin syn på behovet av en generell produktsäkerhetsreglering. I skrivelsen framhålls att det finns ett trängande behov av ett generellt produktsäkerhetsdirektiv med skyldigheter för tillverkare, importörer och handlare att endast tillverka och saluhålla produkter som är säkra. Detta skulle enligt kommissionen bidra till att säkerställa att den inre marknaden fullbordas och en likvärdig nivå i fråga om produkters säkerhet uppnås inom EG. Ett väsentligt inslag i EG:s produktsäkerhetsarbete är att möjliggöra ålägganden om saluförbud, information, återkallelse och destruktion. Därigenom skapas ett säkerhetsnät för sådana fall då farliga produkter kommer ut på marknaden. I detta sammanhang kan också nämnas att enligt ett generellt produktansvarsdirektiv, som EG antog år 1985, är en tillverkare strikt ansvarig för skador som orsakas av en defekt i hans produkt. En produkt lider av en defekt när den inte erbjuder den säkerhet man kan förvänta med hänsyn till omständigheterna.

EG:s produktansvarsdirektiv har lett till att flera länder redan genomfört lagstiftning om produktansvar och i åtskilliga andra länder övervägs frågan. Också i Sverige pågår överväganden rörande den framtida utformningen av en reglering av ett produktansvar.

Den lämnade redogörelsen visar att utvecklingen går i riktning mot att företagen skall ta ansvaret för att deras produkter uppfyller de säkerhetskrav som kan ställas. Att företagen har det grundläggande ansvaret för bl.a. produktutvecklingen är som framhålls i propositionen också en princip som sedan länge är väl etablerad inom den svenska marknadsrätten och som slogs fast vid riksdagsbehandlingen av proposition 1984/85:213 om ändring i marknadsföringslagen (se LU 1985/86:10). Enligt utskottets mening får tiden nu anses mogen för att en produktsäkerhetslagstiftning genomförs som gör det möjligt att ålägga näringsidkare att vidta åtgärder beträffande farliga varor och tjänster. De förslag som framläggs i propositionen tillgodoser de krav som kan ställas, och utskottet tillstyrker således huvuddragen av den föreslagna regleringen.

I *motion L11 av Rolf Dahlberg m.fl. (m)* framhålls att det hade varit önskvärt om förslag till produktsäkerhetslag hade lagts fram samtidigt med förslag om produktansvar. Enligt motionärerna hade det också varit önskvärt

om regleringen på produktsäkerhetsområdet hade avvaktats så att en direkt anpassning kunnat ske till motsvarande regler inom EG. Motionärerna begär i yrkande 1 ett tillkännagivande i enlighet med det anförda.

Sambandet mellan produktsäkerhet och produktansvar betonas även i *motion L9 av Martin Olsson m.fl. (c)*. Motionärerna understryker betydelsen av att erforderlig samordning sker mellan dessa båda områden vid utarbetandet av lagstiftningen om produktansvar, och de begär i yrkande 1 ett tillkännagivande härom. I motionen begärs vidare i yrkande 2 ett tillkännagivande om att det kommande förslaget om produktansvar bör avse bl.a. ansvaret för skador på grund av felaktigheter i material och konstruktion av bostadshus samt även ansvaret för en produkts miljöpåverkan.

Enligt utskottets mening finns det onekligen ett samband mellan regleringen av produktansvaret och förebyggande bestämmelser om produktsäkerhet. Syftet med båda regelkomplexen är sålunda att förhindra skadefall. Det är vidare så, som framhålls i propositionen, att produktsäkerhetsregler som tillämpas lyhört och effektivt bör kunna leda till att antalet fall då produktansvaret tas i anspråk minskar. Ett sådant samspel förutsätter att tillämpningsområdena för regelkomplexen inte i någon väsentlig mån avviker från varandra. Mot denna bakgrund har utskottet förståelse för motionärernas önskemål om samordning. Samtidigt förhåller det sig så att det finns väsentliga skillnader mellan produktansvarslagstiftningen och reglerna om produktsäkerhet. Produktansvaret har till syfte inte bara att förebygga skadefall utan också att ge möjligheter till ersättning när en skada har inträffat. Vidare är produktansvarsregler av civilrättslig natur medan den nu föreslagna lagstiftningen är av näringsrättslig art. Tillämpningen av regelsystemen kommer därmed att åligga olika myndigheter, och karaktären av de beslut myndigheterna kan fatta skiljer sig åt i väsentlig grad. Enligt utskottets mening finns det inte några avgörande hinder mot att produktsäkerhetslagstiftning genomförs innan lagstiftningsarbetet rörande produktansvar har slutförts. Utskottet utgår härvid från att regeringen vid sina överväganden om produktansvarets utformning beaktar det behov av samordning som finns mellan produktansvaret och produktsäkerheten och därvid också tar de initiativ till jämkningar i produktsäkerhetsreglerna som kan visa sig befogade.

Vad härefter angår frågan om EG:s arbete på produktsäkerhetsområdet vill utskottet hänvisa till att, enligt vad som uppges i propositionen, arbetet ligger i linje med förslaget i produktåterkallelsekommitténs betänkande. I propositionen framhålls att när EG väl har antagit ett direktiv på området kommer kontakter med gemenskapen att inledas. I den dialogen avser Sverige att verka för att de svenska produktsäkerhetsreglerna vinner gehör. Föredragande statsrådet vill dock betona att i den mån den svenska regleringen då kommer att anses innefatta komplikationer, det bör finnas utrymme för att anpassa den så att konflikter kan undvikas.

Sammanfattningsvis anser utskottet att det inte föreligger några bärande skäl för att genomförandet av en förstärkt produktsäkerhetslagstiftning bör anstå i avvaktan på den kommande lagstiftningen angående produktskador och EG:s framtida ståndpunktstagande på produktsäkerhetsområdet. Enligt utskottets mening skulle en sådan fördröjning snarare medföra negativa

effekter för konsumenterna, eftersom behovet av en produktsäkerhetslagstiftning gör sig särskilt starkt gällande så länge det saknas lagfästa regler om produktansvar. Något uttalande från riksdagens sida i enlighet med önskemålet i motion L11 yrkande 1 är därför inte påkallat. Med hänsyn till vad utskottet ovan anför om samordningen mellan produktsäkerhet och produktansvar är inte heller något riksdagens uttalande erforderligt med anledning av yrkande 1 i motion L9.

Vad gäller det i motion L9 yrkande 2 framförda önskemålet om inriktningen av arbetet med produktansvarsregler anser utskottet att riksdagen inte bör föregripa regeringens ställningstagande. Utskottet avstyrker följaktligen bifall även till yrkande 2 i motion L9.

Lagens tillämpningsområde

I propositionen föreslås att produktsäkerhetslagen skall gälla sådana varor och tjänster som tillhandahålls i näringsverksamhet och som konsumenterna inte obetydlig omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för enskilt bruk. Enligt föredragande statsrådet är det med hänsyn till den produktorienterade speciallagstiftning och arbetsmiljöläggning som finns naturligt att ett förstärkt skydd mot riskabla produkter bör omfatta konsumentvaror och konsumenttjänster. En ny lag bör därför göras tillämplig på dels typiska konsumentvaror, dels varor som faktiskt används eller kan förväntas bli använda av enskilda människor i hemmet, på fritiden eller annars i privatlivet. Tillämpningsområdet bör emellertid inte begränsas så, att det enbart blir konsumenterna som får ett skydd, eftersom varor som konsumenterna använder ofta också torde användas i näringsverksamhet. Produkter som används i arbetslivet bör därför omfattas av lagstiftningen, under förutsättning att de också kommer till användning i privatlivet i en inte obetydlig omfattning. Varor och tjänster som uteslutande används yrkesmässigt eller bara undantagsvis kommer till användning i privatlivet bör däremot inte omfattas av lagstiftningen. Inte heller skall enligt propositionen sådana varor och tjänster som tillhandahålls inom ramen för myndighetsutövning eller offentlig service för närvarande omfattas av lagen.

I ett flertal motioner begärs en utvidgning av lagens tillämpningsområde i olika avseenden. Sålunda framhålls i *motion L11 av Rolf Dahlberg m.fl. (m)* att det är svårt att inse varför människors behov av skydd mot farliga varor och tjänster skulle vara mindre inom den offentliga sfären än inom den privata, detta särskilt mot bakgrund av att den offentliga verksamheten ofta utövas i en monopolsituation och människorna således inte har något alternativ. Motionärerna begär därför i yrkande 2 att riksdagen beslutar att produktsäkerhetslagen skall omfatta även sådana varor och tjänster som tillhandahålls i offentligt rättsliga former.

Även i *motion L12 av Ulla Orring m.fl. (fp)* riktas kritik mot att lagen utesluter sådana varor och tjänster som tillhandahålls inom ramen för offentlig service. Motionärerna anser att den föreslagna begränsningen blir oacceptabel framför allt för sådana tjänster som produceras alternativt i privat eller offentlig regi. I motionen begärs därför ett tillkännagivande om att lagens tillämpningsområde bör utvidgas till att omfatta även sådana

varor och tjänster som tillhandahålls inom ramen för offentlig service och inte är en direkt följd av myndighetsutövning.

Motionärerna i *motion L9 av Martin Olsson m.fl. (c)* anser inte heller att det är godtagbart att utesluta varor och tjänster som enskilda utnyttjar inom den offentliga sektorn. Enligt motionärerna skall konsumentskyddet inom den offentliga sektorn vara lika starkt som inom icke offentlig verksamhet, och de begär i yrkande 4 ett tillkännagivande om att produktsäkerhetslagen även skall omfatta den offentliga sektorn.

I *motion L10 av Lars Werner m.fl. (vpk)* framhålls att det är obegripligt att produkter som används av människor i samband med deras nyttjande av offentlig service inte skall omfattas av lagen. Motionärerna begär därför i yrkande 1 att riksdagen beslutar om sådan ändring i förslaget till produktsäkerhetslag att även nämnda produkter omfattas.

Utskottet vill understryka att den föreslagna lagstiftningen inte begränsas till enbart varor och tjänster som konsumenter förvärvar av näringsidkare för enskilt bruk. Som framhålls i propositionen kommer i praktiken också farliga produkter som enskilda människor kommer i kontakt med i s.k. offentliga miljöer i stor utsträckning att vara underkastade lagstiftningen, eftersom produkterna även används i privatlivet. Bl.a. förekommer många leksaker som används exempelvis på daghem troligen även i så stor utsträckning i hemmen att lagstiftningen blir tillämplig av det skälet. Det samma torde gälla åtskilliga dagligvaror liksom sådan inredning som används i sjukvård och utbildning. Utskottet vill också påpeka att statliga eller kommunala bolag som driver ekonomisk verksamhet samt de affärsdrivande verken räknas som näringsidkare i denna verksamhet, och således kommer de varor och tjänster som dessa tillhandahåller konsumenter för enskilt bruk att omfattas av lagen. Otvivelaktigt kommer det dock att finnas varor och tjänster som utnyttjas av enskilda människor men ändå faller utanför lagens tillämpningsområde därför att de uteslutande används inom den service som det allmänna svarar för. Det gäller t.ex. produkter som utnyttjas i den offentliga hälso- och sjukvården, i skolor och på daghem och fritidshem. I likhet med föredragande statsrådet anser utskottet att säkerhetskraven måste ställas mycket högt på produkter av detta slag. Även om den nu föreslagna lagstiftningen kan komma att medföra att säkerhetsmedvetandet höjs också på det offentliga området framstår det enligt utskottets mening som befogat att enskilda människor ges ett skydd mot förekomsten av farliga varor och tjänster som tillhandahålls dem i andra sammanhang än då de förvärvas av en näringsidkare för eget bruk. I dag saknas emellertid underlag för en bedömning av hur en sådan lagstiftning närmare bör utformas och vilka varor och tjänster den lämpligen bör omfatta. Utskottet är därför inte nu berett att förordna en utvidgning av lagens tillämpningsområde i enlighet med motionärernas önskemål. Frågan bör i stället snarast bli föremål för utredning. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna L11 yrkande 2, L12, L9 yrkande 4 och L10 yrkande 1 bör ges regeringen till känna.

I *motion L9 av Martin Olsson m.fl. (c)* tas upp frågor om utvidgning av lagens tillämpningsområde även i andra avseenden. Sålunda understryker

motionärerna vikten av att material som ej omfattas av läkemedelsförordningen, exempelvis tandfyllnadsmaterial och implantat, skall omfattas av produktsäkerhetslagen. Motionärerna begär i yrkande 5 ett tillkännagivande i enlighet härmed. I motionen framhålls vidare att lagen — förutom varor och tjänster — även bör omfatta vissa andra nyttigheter. Begreppet andra nyttigheter, som innefattar fast egendom, byggnader på annans mark, elektrisk kraft, aktier och andra värdepapper, krediter samt rättigheter av skilda slag, är dock enligt motionärerna ett alltför vittgående begrepp för att i sin helhet omfattas av lagen. Frågan om en utvidgning av lagen till att omfatta vissa andra nyttigheter fordrar därför noggranna överväganden om gränsdragningen, och motionärerna begär i yrkande 3 ett tillkännagivande om att sådana överväganden bör komma till stånd i angivet syfte.

Vad först gäller frågan om den föreslagna produktsäkerhetslagen skall tillämpas på material som ej omfattas av läkemedelsförordningen vill utskottet erinra om att lagen skall gälla sådana varor och tjänster som tillhandahålls i näringsverksamhet och som konsumenterna inte obetydligt omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för enskilt bruk. Detta innebär att sådana material som berörs i motionen — och som inte omfattas av någon speciallagstiftning — kommer att omfattas av den föreslagna lagen i den mån de av näringsidkare tillhandahålls konsumenterna för enskilt bruk, antingen det är i form av en vara eller en tjänst. När det däremot gäller material som enbart tillhandahålls inom ramen för offentlig service vill utskottet hänvisa till att det av utskottet ovan förordade utredningsarbetet skall avse frågor om produktsäkerheten inom den offentliga sektorn och att motionärernas önskemål i denna del redan är tillgodosett. Med hänsyn till det anförda anser utskottet att motion L9 yrkande 5 inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

I fråga om "andra nyttigheter" vill utskottet erinra om att produktåterkallelsekommittén har ansett att nyttigheter som varken utgör vara eller tjänst bör lämnas utanför lagförslaget och att härvid anförts att värdepapper och rättigheter av olika slag knappast bör kunna vara förknippade med några fysiska skaderisker. Vidare har framhållits att nyttigheter som fast egendom och byggnader på annans mark har en ganska speciell karaktär och därför inte utgör några naturliga objekt för en produktsäkerhetslagstiftning.

Föredragande statsrådet anser i likhet med kommittén att lagen inte bör omfatta "annan nyttighet". I propositionen framhålls att det visserligen kan hävdas att vissa slag av "annan nyttighet" — främst fast egendom — kan vara behäftade med sådana skaderisker att det kan finnas behov av säkerhetsåtgärder av det slag som lagen är avsedd att erbjuda. I de flesta fall bör det dock vara möjligt att tillämpa lagen även med det föreslagna tillämpningsområdet. Hänför sig skaderisken till exempelvis byggnadselementens utformning kan, enligt statsrådet, ett ingripande med stöd av lagen i förekommande fall göras mot den eller de näringsidkare som tillhandahållit varan i fråga. Om risken i stället hänför sig till själva uppförandet av en byggnad, torde i många fall ett ingripande kunna göras mot den som tillhandahållit denna tjänst.

Utskottet delar den bedömning som gjorts såväl av kommittén som i propositionen och anser således inte att produktsäkerhetslagen bör omfatta

”annan nyttighet”. Utskottet vill dock erinra om att åläggande om säkerhetsinformation såvitt gäller andra nyttigheter än varor och tjänster alltså kan komma i fråga med stöd av 3 § marknadsföringslagen. Vad särskilt gäller byggmaterial vill utskottet tillägga att bostadsutskottet i sitt nyligen avgivna betänkande 1988/89:BoU2 förordat att en bred översyn sker i syfte att komma till rätta med bristerna i vissa byggnaders inomhusmiljö och problemen med s.k. sjuka hus. Bland de frågor som bör belysas ytterligare anger utskottet användningen av olika byggmaterial m.m. Därvid bör övervägas bl.a. åtgärder som syftar till att förhindra användningen av ur olika aspekter olämpliga byggmaterial. Exempel på möjliga sådana åtgärder är enligt bostadsutskottets mening varudeklaration eller obligatoriskt typgodkännande av sådana material. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion L9 yrkande 3.

Utskottet behandlar slutligen i detta avsnitt ett yrkande i *motion L14 av Elisabet Franzén m.fl. (mp)* om skador på miljön. Motionärerna framhåller att det är mycket angeläget att en lag om produktsäkerhet ålägger näringsidkaren ansvar även för produktskador på ekosystemet och naturmiljön. De begär därför i yrkande 1 ett tillkännagivande om att lagen skyndsamt bör kompletteras med regler för sådana produktskador.

Utskottet är väl införstått med att vissa produkter kan ge skador på naturmiljön. Enligt utskottets mening bör dock problemet med sådana skador lösas i annan ordning. Utskottet anser därför inte att särskilda regler härom bör införas i den nu föreslagna lagstiftningen som ju tar sikte på att förhindra att farliga produkter orsakar konsumenterna skador. Motion L14 yrkande 1 bör således inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Ansvarsfördelningen

Adressater för ålägganden

I propositionen föreslås att varje näringsidkare som tillhandahållit en farlig produkt skall kunna åläggas att lämna varningsinformation eller att återkalla produkten. Vid valet av adressat för ett åläggande skall, enligt propositionen, i första hand hänsyn tas till vem eller vilka som har de bästa förutsättningarna att uppfylla ändamålet med åtgärden, men även andra aspekter bör beaktas, t.ex. konkurrensskäl.

I *motion L13 av Gudrun Norberg (fp)* framhålls att åläggande i första hand bör riktas mot den som rent faktiskt har ansvaret för den bristande säkerheten, dvs. normalt tillverkaren eller — när denne befinner sig utomlands — importören. Om ett sådant åläggande inte bedöms kunna ge avsedd effekt bör dock åläggande i andra hand kunna riktas mot annan, exempelvis grossist eller detaljist.

Utskottet anser — i likhet med motionärerna — att rättssäkerhetsskäl talar för att ett åläggande om varningsinformation eller återkallelse främst bör riktas mot den som har det faktiska ansvaret för produkten. Såsom framhålls i propositionen inrymmer dock frågan om vem som skall vara adressat för ett åläggande flera avvägningsproblem. För att lagen skall få erforderlig effekt måste enligt utskottets mening ansvaret för varningsinfor-

mation och återkallelse i många fall läggas på den eller de näringsidkare som har bäst möjlighet att nå det resultat som äsyftas. I de fall äsyftat resultat kan tillgodoses av flera näringsidkare som tillhandahållit en produkt vill utskottet dock framhålla att åläggandet bör riktas mot den som närmast bär ansvaret för den uppkomna situationen. Vid valet av adressat anser utskottet — i likhet med föredragande statsrådet — att hänsyn även bör tas till de negativa effekter som ett åläggande om varningsinformation eller återkallelse kan ha för den näringsidkare mot vilken det riktas. Bl.a. kan åläggandet i sig försämra näringsidkarens goodwill, och det kan också medföra att han får bära vissa kostnader för sitt försvar inför domstolen. Utskottet vill därför understryka vikten av att konsumentombudsmannen — när han tar ställning till om ett åläggande skall begränsas till att bara gälla en eller några av flera näringsidkare — noga överväger om åläggandet kan medföra sådana negativa verkningar för vederbörande, och om dessa verkningar skulle mildras påtagligt om åläggandet riktades mot ytterligare någon eller några näringsidkare. Med det anförda anser utskottet att syftet med motion L13 får anses i huvudsak tillgodosett, och något uttalande från riksdagens sida med anledning av motionen är således inte påkallat.

Utskottet behandlar i detta sammanhang även yrkande 5 i *motion L14 av Elisabet Franzén m.fl. (mp)*, som tar upp frågan om ansvarsförsäkring. I motionen framhålls att en företagare som hamnat i klämmeri med tillsynsmyndigheten och konsumentombudsmannen kan undgå ansvar genom att föra över tillgångar till ett annat bolag och sedan försätta företaget i konkurs. Enligt motionärerna kan man utgå från att en stor del av de skadliga produkterna marknadsförs av mindre seriösa näringsidkare, och genom ett konkursförfarande blir produktskadelagen således verkningslös. Motionärerna anser därför att det är av vikt att lagen kompletteras med tvingande regler för ansvarsförsäkring och de begär ett tillkännagivande härom.

Utskottet har i olika skadeståndsrättsliga sammanhang betonat vikten av att det finns ansvarsförsäkringar som täcker uppkommande ersättningsanspråk. I linje härmed kan utskottet ansluta sig till motionärernas uppfattning om betydelsen av försäkringsskydd på det nu aktuella området. Utskottet anser sig kunna utgå från att näringsidkarna i betydande utsträckning också kommer att teckna försäkringar för sina förpliktelser enligt produktsäkerhetslagen. Med hänsyn härtill och till de svårigheter ur kontrollsynpunkt som ett införande av tvingande regler om ansvarsförsäkring skulle innebära är utskottet inte nu berett att förorda en sådan ordning. Skulle det i framtiden visa sig att avsaknaden av ansvarsförsäkringar för med sig problem får frågan övervägas ånyo. På grund av det anförda anser utskottet att yrkande 5 i *motion L14* inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Näringsidkares inbördes förhållanden

I propositionen föreslås inga regler om hur de kostnader som uppkommer till följd av ingripandena med stöd av den föreslagna produktsäkerhetslagen skall fördelas mellan olika näringsidkare.

I *motion L11 av Rolf Dahlberg m.fl. (m)* framhålls att avsaknaden av regler

om fördelning av kostnader mellan olika näringsidkare sannolikt kommer att leda till att tvister uppstår. Det är därför enligt motionärerna angeläget att man noggrant följer effekterna av lagens tillämpning i detta hänseende och vid behov återkommer med förslag till lagreglering. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande i enlighet härmed.

Utskottet vill erinra om att redan gällande lagstiftning ger möjlighet att framtvinga säljförbud och andra former av distributionsstopp. Regler om detta finns både i marknadsföringslagen och i författningar som reglerar särskilda produktområden. Denna lagstiftning saknar anvisningar för hur kostnaderna vid beslut om säljstopp skall fördelas mellan den näringsidkare som får förbudet och näringsidkare tidigare i distributionskedjan. Även i den civilrättsliga konsumentskyddslagstiftningen har man som regel avstått från att reglera förhållandet näringsidkare emellan. Som exempel kan nämnas konsumentkreditlagen och konsumenttjänstlagen.

Utskottet vill vidare erinra om att särskilda regler införts om oskäligen avtalsvillkor mellan näringsidkare. Denna lagstiftning har motiverats bl.a. med att det är viktigt att de kostnader och bördor som i takt med ett ökat konsumentskydd läggs på näringslivet fördelas rättvist mellan olika led på näringsidkarsidan. Sålunda kan marknadsdomstolen enligt lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare förbjuda användning av villkor, som en näringsidkare ställer upp när han ingår eller avser att ingå avtal med en annan näringsidkare, om villkoret är att anse som oskäligt. Vid bedömningen av skälighetsfrågan skall domstolen ta särskild hänsyn till behovet av skydd för den som intar en underlägsen ställning i avtalsförhållandet. Marknadsdomstolens beslut enligt lagen om avtalsvillkor mellan näringsidkare tar sikte på framtiden och gäller sålunda inte för redan ingångna avtal. Oskäligen villkor i löpande avtal kan emellertid jämkas eller lämnas utan avseende enligt 36 § avtalslagen, vilken syftar till att ge ett särskilt skydd för dem som intar en underlägsen ställning i avtalsförhållandet.

Mot bakgrund av det anförda finns det enligt utskottets mening inte skäl att i produktsäkerhetslagen nu införa särskilda regler om fördelningen av kostnader mellan olika företag för åtgärder enligt lagen. Lagrådet har också uttalat att en formell reglering i aktuellt avseende inte utgör skäl att dröja med genomförandet av förslaget i propositionen. Om erfarenheterna visar att avsaknaden av uttryckliga regler om näringsidkares inbördes ansvar leder till otillfredsställande förhållanden förutsätter utskottet att regeringen överväger i vad mån lagreglering i ämnet bör komma till stånd. Något uttalande från riksdagens sida med anledning av motion L11 yrkande 4 är således inte erforderligt.

Handläggningen av produktsäkerhetsfrågor

Tillsynsmyndigheter och förhandlingar

I propositionen föreslås att konsumentverket i normalfallet skall utöva tillsynen över efterlevnaden av produktsäkerhetslagen. I fråga om sådana varor och tjänster för vilka särskilda produktsäkerhetsregler gäller föreslås

dock att denna uppgift skall ligga på den myndighet som enligt speciallagstiftningen är tillsynsmyndighet för varan eller tjänsten i fråga.

Som inledningsvis nämnts skall lagen bygga på att näringsidkarna i första hand frivilligt skall vidta de åtgärder som lagen anvisar. I linje härmed föreslås i propositionen att en bestämmelse införs i lagen om att förhandlingar mellan tillsynsmyndigheten och näringsidkaren normalt skall föregå en talan om åläggande eller förbud, men att talan i vissa fall bör kunna väckas utan föregående förhandlingar.

I *motion L11 av Rolf Dahlberg m.fl. (m)* framhålls att i fråga om en överenskommelse som tillkommit efter en förhandling mellan myndigheten och näringsidkaren bör principen vara att den skall vara bindande för parterna. Endast i vissa speciella situationer — där behov av oförutsedda åtgärder kan finnas — bör myndigheten kunna frångå överenskommelsen. Detta bör enligt motionärerna komma till uttryck i lagen genom införande av en bestämmelse som föreskriver att myndighet har rätt att frångå överenskommelser endast då *särskilda skäl* föreligger, och de begär i yrkande 5 att riksdagen beslutar i enlighet härmed.

Såsom framhålls i propositionen måste huvudregeln vara att om ett företag och en myndighet kommit fram till vilka åtgärder som bör vidtas skall företaget inte senare behöva befara att myndigheten kräver helt andra åtgärder. Emellertid kan nya utredningar eller plötsligt uppkomna oväntade skador medföra att förutsättningarna för förhandlingsuppgörelsen inte längre föreligger utan att ytterligare åtgärder måste övervägas. I en sådan situation bör enligt utskottets mening myndigheten vara oförhindrad att kräva att andra, lämpligare säkerhetsåtgärder vidtas. Utskottet vill vidare erinra om att konsumentombudsmannen enligt marknadsföringslagen har möjlighet att föra talan i marknadsdomstolen även i fall då uppgörelse träffats som ligger helt i linje med hans talan. I likhet med föredragande statsrådet förutsätter utskottet att sådan talan kommer att föras med stöd av den nu föreslagna lagen i mycket speciella undantagsfall. Med det anförda får syftet med motionsyrkandet ändock anses vara i huvudsak tillgodosett, och någon uttrycklig lagregel i saken kan inte anses erforderlig. Motion L11 yrkande 5 bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet behandlar i detta sammanhang även yrkande 2 i *motion L10 av Lars Werner m.fl. (vpk)*, vari begärs ett tillkännagivande om att konsumentverket — för att kunna fullgöra sitt uppdrag som tillsynsmyndighet — bör få utökade resurser i samband med lagens ikraftträdande.

Utskottet vill erinra om att föredragande statsrådet i propositionen uttalar att konsumentverket — under en övergångstid i samband med att lagstiftningen genomförs — kan komma att behöva medel för att utarbeta handläggningsrutiner för säkerhetsåtgärder och sprida kunskap hos näringslivet och allmänheten om produktsäkerhetslagen. Utskottet anser för sin del att frågan om medel bör tillföras verket med anledning av den föreslagna lagstiftningen noga bör övervägas. Såsom framhålls i propositionen bör dock ett ställningstagande anstå i avvaktan på sedvanlig budgetbehandling för budgetåret 1989/90. Motion L10 yrkande 2 bör därför inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Enligt propositionen skall det ankomma på konsumentombudsmannen att väcka och utföra talan i marknadsdomstolen efter framställning från tillsynsmyndigheterna. Konsumentombudsmannen får även möjlighet att utfärda informations-, förbuds- och återkallelseförelägganden.

Vidare bör enligt propositionen en sammanslutning av konsumenter, arbetstagare eller näringsidkare — i likhet med vad som gäller enligt marknadsföringslagen — ha rätt att föra talan i marknadsdomstolen under förutsättning att konsumentombudsmannen beslutat att inte föra talan i sak.

I två motioner tas upp frågor om rätt att föra talan i marknadsdomstolen. I motion L14 av *Elisabet Franzén m.fl. (mp)* framhålls att även miljöorganisationer och enskilda medborgare bör ges rätt att föra talan i marknadsdomstolen, och motionärerna begär i yrkande 2 förslag till sådan ändring i produktsäkerhetslagen.

I motion L11 av *Rolf Dahlberg m.fl. (m)* hävdas att näringsidkare mot vilka talan riktas — ur rättssäkerhetssynpunkt — bör ha möjlighet att dra in även andra näringsidkare i processen vid marknadsdomstolen. I yrkande 3 begärs därför att produktsäkerhetslagen utformas i enlighet härmed.

Som ovan berörts gäller enligt marknadsföringslagen att en sammanslutning av konsumenter, löntagare eller näringsidkare har rätt att föra saken till domstolen endast om konsumentombudsmannen i ett visst fall har beslutat att inte väcka talan i marknadsdomstolen. Enskilda konsumenter har däremot ingen talerätt. Någon anledning att när det gäller produktsäkerhetslagen göra avsteg från denna princip kan utskottet inte finna. Vad särskilt gäller miljöorganisationers talerätt vill utskottet framhålla att om sådana organisationer enligt sina stadgar kan anses vara en konsumentorganisation har de därigenom också talerätt. Någon ytterligare talerätt för dessa organisationer är utskottet inte berett att förorda. Utskottet vill i sammanhanget understryka att det knappast behöver befaras att konsumentombudsmannen ställer sig avvisande till befogade anspråk på ingripande från olika organisationer och enskilda personer. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion L14 yrkande 2.

I fråga om en möjlighet för näringsidkare — mot vilken talan riktas — att i sin tur väcka talan mot andra näringsidkare vill utskottet erinra om vad som ovan (s. 12) anförts beträffande val av adressat. Utskottet underströk därvid att konsumentombudsmannen när han tar ställning till hur han skall utforma sin talan — dvs. om ett åläggande skall begränsas till att gälla bara en eller några av flera möjliga näringsidkare — skall överväga vilka konsekvenserna kan bli för den näringsidkare som instäms till marknadsdomstolen av att konkurrenterna lämnas utanför. Konsumentombudsmannens opartiskhet bör därvid, enligt utskottets mening, innebära en tillräcklig garanti för att tillgodose de rättssäkerhetskrav som bör ställas i detta avseende. Med hänsyn härtill och till att inte heller marknadsföringslagen ger någon möjlighet för näringsidkare att dra in andra näringsidkare i pågående process avstyrker utskottet bifall till motion L11 yrkande 3.

Utskottet behandlar i detta sammanhang också två motionsyrkanden

som rör överprövning av beslut enligt produktsäkerhetslagen. Sålunda begärs i *motion L14 av Elizabet Franzén m.fl. (mp)* att det bör införas en instans för överprövning av konsumentombudsmannens beslut om åläggande och förbud (yrkande 4). Vidare begär motionärerna att ytterligare en instans — utöver marknadsdomstolen — införs för rättslig prövning enligt produktsäkerhetslagen (yrkande 3).

Utskottet vill erinra om att enligt marknadsföringslagen har konsumentombudsmannen möjlighet att — i fall som inte är av större vikt — meddela vitessanktionerade förbuds- och informationsförelägganden. Sådant föreläggande får, om det godkänns av näringsidkaren, samma verkan som beslut av marknadsdomstolen. Såsom ovan nämnts föreslås i propositionen att konsumentombudsmannen även enligt produktsäkerhetslagen ges möjlighet att utfärda förelägganden i ärenden som inte är av större vikt. För att föreläggandet skall bli bindande krävs att näringsidkaren godkänner det. I annat fall får konsumentombudsmannen väcka talan i marknadsdomstolen. Vidare får konsumentombudsmannen möjlighet att ompröva sina förelägganden om ändrade förhållanden eller annat särskilt skäl föranleder det. Mot denna bakgrund anser utskottet inte att det finns något behov av att i produktsäkerhetslagen införa en instans för överprövning av konsumentombudsmannens beslut. Utskottet avstyrker följaktligen bifall till motion L14 yrkande 4.

När det härefter gäller frågan om införande av ytterligare en instans, utöver marknadsdomstolen, för rättslig prövning enligt produktsäkerhetslagen vill utskottet framhålla att en sådan ordning skulle avvika från vad som eljest gäller på det näringsrättsliga området. Enligt lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m. handlägger marknadsdomstolen ärenden enligt marknadsföringslagen, konkurrenslagen (1982:729), lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare. I samtliga ärenden meddelas de materiella avgörandena av marknadsdomstolen som första och sista rättsliga instans. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att förorda några särskilda regler om ytterligare instans för ärenden enligt produktsäkerhetslagen. Utskottet avstyrker således bifall även till yrkande 3 i motion L14.

Utöver det anförda föranleder propositionen och motionerna inte några uttalanden från utskottets sida.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *samordningen med produktansvarsreglering* att riksdagen avslår motionerna 1988/89:L9 yrkande 1 och 1988/89:L11 yrkande 1,
2. beträffande *omfattningen av produktansvaret* att riksdagen avslår motion 1988/89:L9 yrkande 2,

3. beträffande *produktsäkerhet på det offentliga området*
att riksdagen med anledning av motionerna 1988/89:L9 yrkande 4,
1988/89:L10 yrkande 1, 1988/89:L11 yrkande 2 och 1988/89:L12
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. beträffande *material som ej omfattas av läkemedelsförordningen*
att riksdagen avslår motion 1988/89:L9 yrkande 5,

5. beträffande *annan nytthet*
att riksdagen avslår motion 1988/89:L9 yrkande 3,

6. beträffande *produktskador på miljön*
att riksdagen avslår motion 1988/89:L14 yrkande 1,

7. beträffande *val av adressat för ålägganden*
att riksdagen med avslag på motion 1988/89:L13 antar det i proposi-
tion 1988/89:23 framlagda förslaget till produktsäkerhetslag såvitt
avser 12 §,

8. beträffande *tvingande regler om ansvarsförsäkring*
att riksdagen avslår motion 1988/89:L14 yrkande 5,

9. beträffande *näringsidkares inbördes förhållanden*
att riksdagen avslår motion 1988/89:L11 yrkande 4,

10. beträffande *förhandlingsuppgörelser*
att riksdagen avslår motion 1988/89:L11 yrkande 5,

11. beträffande *ökade resurser till konsumentverket*
att riksdagen avslår motion 1988/89:L10 yrkande 2,

12. beträffande *konsumenters och miljöorganisationers talerätt*
att riksdagen avslår motion 1988/89:L14 yrkande 2,

13. beträffande *näringsidkares talerätt*
att riksdagen avslår motion 1988/89:L11 yrkande 3,

14. beträffande *överklagande av konsumentombudsmannens beslut*
att riksdagen avslår motion 1988/89:L14 yrkande 4,

15. beträffande *instansordningen i produktsäkerhetsmål*
att riksdagen avslår motion 1988/89:L14 yrkande 3,

16. beträffande *lagförslagen i övrigt*
att riksdagen antar i proposition 1988/89:23 framlagda förslag till
dels produktsäkerhetslag, i den mån förslaget inte omfattas av vad
utskottet hemställt ovan,

dels lag om ändring i marknadsföringslagen (1975:1418),

dels lag om ändring i lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m.,

dels lag om ändring i konsumentköplagen (1973:877),

dels lag om ändring i konsumenttjänstlagen (1985:716).

Stockholm den 29 november 1988

På lagutskottets vägnar

Rolf Dahlberg

Närvarande: Rolf Dahlberg (m), Lennart Andersson (s), Owe Andréasson (s), Stig Gustafsson (s), Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Inger Hestvik (s), Gunnar Thollander (s), Ewy Möller (m), Stina Eliasson (c), Elisabeth Persson (vpk), Elisabet Franzén (mp), Lena Boström (s), Anita Jönsson (s), Maj-Inger Klingvall (s), Charlotte Cederschiöld (m) och Lola Björkquist (fp).

1. Annan nyttighet (mom. 5)

Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Stina Eliasson (c), och Lola Björkquist (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet delar" och på s. 11 slutar med "yrkande 3." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser — i likhet med motionärerna i motion L9 — att det kan finnas skäl för att produktsäkerhetslagen bör omfatta även vissa "andra nyttigheter". Begreppet "andra nyttigheter" innefattar fast egendom, byggnader på annans mark, elektrisk kraft, aktier och andra värdepapper, krediter samt rättigheter av skilda slag och såsom påpekas i motionen är begreppet alltför vittgående för att i sin helhet omfattas av lagen. Sålunda är exempelvis aktier och olika rättigheter normalt sett inte förenade med några fysiska skaderisker och bör därför kunna uteslutas från lagens tillämpning. Enligt utskottets mening bör frågan om vilka nyttigheter som skall omfattas av lagen noga övervägas och dessa överväganden bör lämpligen ske i samband med den av utskottet ovan förordade utredningen om en utvidgning av lagens tillämpningsområde. Vad utskottet med bifall till motion L9 yrkande 3 således anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *annan nyttighet*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:L9 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Produktskador på miljön (mom. 6)

Elisabet Franzén (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet är" och slutar med "riksdagens åtgärd." bort ha följande lydelse:

I propositionen förutsätts att produkten i sig orsakar direkta personskador. En sådan definition är enligt utskottets mening alltför snäv. Såsom framhålls i motion L14 kan vissa produkter medföra skador på naturmiljön och ekosystemet, något som i sin tur kan orsaka skador på ett mycket stort antal människor. Även sådana indirekta skador bör enligt utskottets mening omfattas av en produktsäkerhetslagstiftning. Regeringen bör därför skyndsamt utarbeta och framlägga förslag till komplettering i berört avseende. Vad utskottet med bifall till motion L14 yrkande 1 således anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *produktskador på miljön*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:L14 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Rolf Dahlberg (m), Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Ewy Möller (m), Stina Eliasson (c), Charlotte Cederschiöld (m) och Lola Björkquist (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet anser" och på s. 12 slutar med "inte påkallat." bort ha följande lydelse:

Utskottet är kritiskt mot propositionens förslag när det gäller val av adressat för ett åläggande om varningsinformation eller återkallelse. Förslaget innebär nämligen att effekten av ett åläggande i princip skall vara avgörande, eftersom hänsyn i första hand skall tas till vem eller vilka näringsidkare som har de bästa förutsättningarna att uppfylla ändamålet med åtgärden. Enligt utskottets mening talar dock rättssäkerhetsskäl för att ett åläggande i första hand bör meddelas den som i egenskap av tillverkare eller importör har det faktiska ansvaret för produkten. Endast om ett sådant åläggande inte bedöms kunna ge avsedd effekt skall det kunna riktas mot annan, exempelvis grossist eller detaljist. Utskottet förordar således att 12 § förslaget till produktsäkerhetslag ändras i enlighet med det anförda.

dels att utskottets hemställan under moment 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande val av adressat för ålägganden

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:L13 antar det i proposition 1988/89:23 framlagda förslaget till produktsäkerhetslag såvitt avser 12 § med den ändringen att paragrafen erhåller följande som *Reservanternas förslag* betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

12 §

Ett åläggande enligt 7-9 § som kan avse flera näringsidkare får begränsas till att gälla någon eller några av dem. Vid sådan begränsning bör hänsyn tas till vem som har de bästa förutsättningarna att uppfylla ändamålet med åläggandet, vem som först fört in varan eller tjänsten på marknaden och vilken verkan åläggandet får för näringsidkaren.

Ett åläggande enligt 7-9 § som kan avse flera näringsidkare får begränsas till att gälla någon eller några av dem. Vid sådan begränsning bör åläggandet i första hand meddelas den näringsidkare som i egenskap av tillverkare eller importör bär ansvaret för produkten. Om ett sådant åläggande inte bedöms kunna ge avsedd effekt får åläggande meddelas annan näringsidkare.

Ett åläggande om att återkalla en vara eller tjänst gäller alla exemplar av varan eller tjänsten, om det inte beträffande ett visst exemplar framgår att det ej har tillhandahållits av den näringsidkare som fått åläggandet.

En näringsidkare som kan meddelas åläggande enligt 7-9 § kan i stället åläggas av marknadsdomstolen att medverka till att genomföra ett sådant åläggande, som har meddelats en annan näringsidkare.

4. Tvingande regler om ansvarsförsäkring (mom. 8)

1988/89:LU13

Elisabet Franzén (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet har" och slutar med "riksdagens åtgärd." bort ha följande lydelse:

Såsom framhålls i motion L14 kan näringsidkare som marknadsför skadliga produkter undgå ansvar enligt produktsäkerhetslagen genom att föra över tillgångar till ett annat bolag och sedan försätta företaget i konkurs. I likhet med motionärerna anser utskottet därför att det är av stor vikt att det finns ansvarsförsäkringar som täcker näringsidkarnas förpliktelser, inte minst med hänsyn till att produktsäkerhetslagen ålägger näringsidkarna ett större ansvar än hittills. Det är emellertid inte sannolikt att alla näringsidkare frivilligt tecknar sådana försäkringar. Enligt utskottets mening bör därför regeringen ta upp frågan om införande av tvingande regler om ansvarsförsäkring i produktsäkerhetslagen till närmare prövning. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion L14 yrkande 5 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *tvingande regler om ansvarsförsäkring*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:L14 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Näringsidkares inbördes förhållanden (mom. 9)

Rolf Dahlberg (m), Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Ewy Möller (m), Stina Eliasson (c), Charlotte Cederschiöld (m) och Lola Björkquist (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "inte erforderligt." bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna i motion L11 anser utskottet att avsaknaden av regler om fördelning av kostnader mellan näringsidkare kan ge upphov till tvister. Särskilt framträdande är problemet i de situationer där avtal saknas, exempelvis mellan detaljister som saluför samma produkt. Enligt utskottets mening är det sannolikt att det inom en snar framtid kommer att uppstå behov av lagreglering i denna fråga och det är därför angeläget att regeringen noga följer tillämpningen av lagen i berört hänseende. Vad utskottet således anfört bör med bifall till motion L11 yrkande 4 ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *näringsidkares inbördes förhållanden*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:L11 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Konsumenters och miljöorganisationers talerätt (mom. 12)

Elisabet Franzén (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Som ovan" och slutar med "yrkande 2." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening har flertalet miljöorganisationer en mycket stor sakkunskap inom delar av produktsäkerhetsområdet, särskilt i kemisk-tekniska frågor. Ett ökande antal produkter innehåller i dag komplicerade kemiska komponenter. Utskottet anser därför — i likhet med motionärerna i motion L14 — att starka skäl talar för att även miljöorganisationer bör ges talerätt i ärenden enligt produktsäkerhetslagen på samma sätt som gäller för sammanslutningar av konsumenter, arbetstagare eller näringsidkare. Regeringen bör snarast framlägga förslag till lagändring i enlighet härmed.

Vad däremot gäller enskilda konsumenters talerätt är utskottet för närvarande inte berett att förorda någon ändring. Enligt utskottets mening bör dock regeringen noga följa tillämpningen av lagen och om det skulle visa sig att behov föreligger av talerätt för enskilda konsumenter bör regeringen återkomma i frågan.

Vad utskottet således anfört bör med anledning av motion L14 yrkande 4 ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 12 bort ha följande lydelse:

12. *beträffande konsumenters och miljöorganisationers talerätt*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:L14 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

7. Näringsidkares talerätt (mom. 13)

Rolf Dahlberg (m), Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Ewy Möller (m), Stina Eliasson (c), Charlotte Cederschiöld (m) och Lola Björkquist (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "I fråga" och slutar med "yrkande 3." bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan av rättssäkerhetsskäl förordat att vid val av adressat för ett åläggande om varningsinformation eller återkallelse bör åläggandet i första hand meddelas den som i egenskap av tillverkare eller importör bär ansvaret för produkten. Endast om ett sådant åläggande inte bedöms kunna ge avsedd effekt får det meddelas annan, exempelvis grossist eller detaljist. Därutöver anser utskottet att rättssäkerheten kräver att en näringsidkare, mot vilken talan riktas i marknadsdomstolen, ges möjlighet att dra in även andra näringsidkare i den pågående processen. Regeringen bör därför skyndsamt utarbeta och framlägga förslag till en lagändring som möjliggör för en näringsidkare att föra in ytterligare parter i processen. Vad utskottet således anfört bör med anledning av motion L11 yrkande 3 ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 13 bort ha följande lydelse:

13. *beträffande näringsidkares talerätt*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:L11 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

1. Miljöorganisationers talerätt

Ulla Orring (fp), Martin Olsson (c), Stina Eliasson (c) och Lola Björkquist (fp) anför:

Det kunnande och det engagemang som finns inom miljöorganisationerna bör på olika sätt tas till vara av samhället. Centerpartiet och folkpartiet har bl.a. i reservation 121 till jordbruksutskottets betänkande JoU 1987/88:23 krävt att miljöorganisationer som uppfyller vissa kriterier skall ha rätt att överklaga beslut enligt miljöskyddslagen.

Frågan om rätt för miljöorganisationer att föra talan i marknadsdomstolen enligt den föreslagna produktsäkerhetslagen har nu väckts. Vi vill med anledning härav framhålla dels att vi förutsätter att flera miljöorganisationer kan betraktas som konsumentorganisationer och därmed få talerätt, dels att en samlad prövning bör göras av miljöorganisationers tale- och besvärsrätt enligt olika lagar.

Instansordningen i produktsäkerhetsmål

Elisabet Franzén (mp) anför:

Enligt min mening är det ur rättssäkerhetssynpunkt otillfredsställande att marknadsdomstolen är både första och sista instans för rättslig prövning på det näringsrättsliga området. Jag anser därför att ytterligare en instans för rättslig prövning bör införas. Med hänsyn till att en sådan instansordning inte enbart bör gälla i mål enligt produktsäkerhetslagen utan i samtliga de ärenden som handläggs av marknadsdomstolen avstår jag nu från något yrkande i frågan och avser i stället att återkomma i ett annat sammanhang.

1 Förslag till Produktsäkerhetslag

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag har till ändamål att motverka att varor och tjänster orsakar skada på person eller egendom. För detta ändamål får en näringsidkare

1. åläggas att lämna *säkerhetsinformation*,
2. förbjudas att tillhandahålla varor och tjänster (*säljförbud*),
3. åläggas att lämna *varningsinformation*,
4. åläggas att återkalla varor och tjänster (*återkallelse*).

Lagen tillämpas i fråga om varor och tjänster som tillhandahålls i näringsverksamhet och som konsumenterna inte obetydlig omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för enskilt bruk.

2 § Vad som sägs i denna lag om tillhandahållande och överlåtelse av en vara gäller även erbjudande om och upplåtelse av nyttjanderätt till en vara.

3 § Ett åläggande eller ett förbud enligt denna lag får inte meddelas i den mån det i annan författning eller i beslut av myndighet har meddelats särskilda bestämmelser om varan eller tjänsten med samma ändamål som åläggandet eller förbudet skulle fylla.

4 § Konsumentverket utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av den efterlevs. En myndighet, som enligt annan författning skall se till att regler om produktsäkerhet i fråga om vissa varor eller tjänster efterlevs, är dock tillsynsmyndighet även enligt denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av den.

En fråga om åläggande eller förbud enligt denna lag får alltid väckas hos konsumentverket. Om verket inte är tillsynsmyndighet beträffande den vara eller tjänst som frågan gäller, skall frågan, om den inte är uppenbart ogrundad, överlämnas till tillsynsmyndigheten.

Åläggande om säkerhetsinformation

5 § Tillhandahåller en näringsidkare en vara eller en tjänst, utan att lämna information som har särskild betydelse för att förebygga att varan eller tjänsten orsakar skada på person eller egendom, kan marknadsdomstolen ålägga honom att lämna sådan information. Åläggandet får även avse annan liknande vara eller tjänst med samma skaderisk.

Åläggandet får innebära att informationen skall

1. lämnas genom märkning på varan eller den egendom som tjänsten avser eller i bruksanvisning som medföljer varan eller egendomen,
2. tillhandahållas i annan form på säljställen,
3. lämnas i annonser eller andra framställningar som näringsidkaren använder vid marknadsföringen,
4. lämnas i viss form till konsument som begär det.

6 § Tillhandahåller en näringsidkare en vara eller en tjänst som medför särskild risk för skada på person eller egendom, kan marknadsdomstolen förbjuda honom att fortsätta med det. Förbudet får även avse annan liknande vara eller tjänst med samma skaderisk.

Äläggande om varningsinformation

7 § Har en näringsidkare överlåtit en vara eller utfört en tjänst som medför särskild risk för skada på person eller egendom, kan marknadsdomstolen ålägga honom att informera om skaderisken och om hur den skall förebyggas. Sådan information skall lämnas till dem som innehar varan eller som tjänsten utförts åt eller som innehar den egendom som tjänsten avsett.

Informationen skall lämnas på sådant sätt att den kan antas komma till de berörda kännedom, genom direkta meddelanden, annonser eller andra framställningar som näringsidkare använder vid marknadsföring. Informationen skall lämnas i en omfattning som är skälig med hänsyn till behovet av att förebygga skadefall.

Äläggande om återkallelse

8 § Har en näringsidkare överlåtit en vara som medför särskild risk för skada på person eller egendom, kan marknadsdomstolen ålägga honom att återkalla varan från dem som innehar den för att bruka den. Återkallelsen skall ske i en omfattning som är skälig med hänsyn till behovet av att förebygga skadefall.

Äläggandet skall avse att näringsidkaren

1. avhjälper det fel som skaderisken hänför sig till (*rättelse*),
2. tar tillbaka varan och levererar en annan, felfri vara av samma eller motsvarande slag (*utbyte*),
3. tar tillbaka varan och lämnar ersättning för den (*återgång*).

Äläggandet skall innebära att näringsidkaren är skyldig att erbjuda sig att åt innehavarna vidta åtgärden på vissa villkor. Villkoren skall bestämmas så att erbjudandet kan förväntas bli godtagat av innehavarna. Villkoren skall innebära att erbjudandet skall fullgöras inom skälig tid utan väsentlig kostnad eller olägenhet för dem som utnyttjar det. Vid återgång skall ersättningen för det återlämnade svara mot kostnaderna för att återanskaffa en ny vara av samma eller motsvarande slag. Finns särskilda skäl till det, får avdrag från återgångsersättningen göras för den nytta som innehavarna av varan kan anses ha haft.

Om det av särskilda skäl krävs för att hindra att sådana exemplar av en vara som tagits tillbaka i samband med utbyte eller återgång orsakar allvarlig skada på person eller egendom, får marknadsdomstolen ålägga näringsidkaren att låta förstöra eller på annat sätt oskadliggöra de återtagna exemplaren.

9 § Har en näringsidkare utfört en tjänst så att särskild risk för skada på person eller egendom uppkommit kan marknadsdomstolen ålägga honom att återkalla tjänsten från dem, åt vilka tjänsten utförts. Detsamma gäller i fråga om dem som innehar egendom som tjänsten avsett för att bruka den. Återkallelsen skall ske i en omfattning som är skälig med hänsyn till behovet av att förebygga skadefall.

Åläggandet skall avse att näringsidkaren själv avhjälpes det fel som skaderisken hänför sig till eller lämnar ersättning för felets avhjälpande genom annan. När ersättning utgår, skall den, om så behövs, täcka även kostnaden för att återställa den egendom som tjänsten avsett i ursprungligt skick.

Vid återkallelse enligt första stycket tillämpas 8 § tredje stycket första—tredje meningarna.

10 § Ett åläggande enligt 8 eller 9 § skall innebära att näringsidkaren är skyldig att tillkännage erbjudandet och villkoren för detta samt skaderisken. För tillkännagivandet tillämpas 7 § andra stycket om varningsinformation.

Gemensamma bestämmelser om ålägganden om varningsinformation och återkallelse

11 § Ett åläggande enligt 7-9 § får meddelas endast om det kan antas få en skadeförebyggande verkan som inte är obetydlig. Vid prövningen skall skaderisken samt omständigheterna i övrigt beaktas. Är fråga om en vara eller om en tjänst som avsett egendom skall särskilt beaktas i vilken omfattning varan eller egendomen kan antas finnas i behåll och i bruk.

12 § Ett åläggande enligt 7-9 § som kan avse flera näringsidkare får begränsas till att gälla någon eller några av dem. Vid sådan begränsning bör hänsyn tas till vem som har de bästa förutsättningarna att uppfylla ändamålet med åläggandet, vem som först fört in varan eller tjänsten på marknaden och vilken verkan åläggandet får för näringsidkaren.

Ett åläggande att återkalla en vara eller en tjänst gäller alla exemplar av varan eller tjänsten, om det inte beträffande ett visst exemplar framgår att det ej har tillhandahållits av den näringsidkare som fått åläggandet.

En näringsidkare som kan meddelas åläggande enligt 7—9 § kan i stället åläggas av marknadsdomstolen att medverka till att genomföra ett sådant åläggande, som har meddelats en annan näringsidkare.

13 § Har mer än tio år förflutit sedan näringsidkaren upphörde att tillhandahålla varan eller tjänsten, får ett åläggande om återkallelse meddelas honom endast om tillsynsmyndigheten eller en sådan sammanslutning som avses i 17 § andra stycket före tioårsfristens utgång har framställt skriftligt krav på återkallelse.

14 § Om ett åläggande enligt 7-9 § inte kan meddelas någon näringsidkare som förmår genomföra åtgärden, skall tillsynsmyndigheten lämna varningsinformation i skälig omfattning i den mån det behövs för att förebygga skada på person eller egendom.

Vite

15 § Ett åläggande eller ett förbud enligt 5-9 § eller 12 § tredje stycket skall förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Handläggningsregler

16 § Om åtgärder enligt denna lag behöver vidtas för att motverka att en vara eller en tjänst orsakar skada på person eller egendom, bör tillsynsmyndigheten ta upp förhandlingar med näringsidkare som kan meddelas

åläggande eller förbud i syfte att denne skall åta sig att genomföra behövliga åtgärder. Vad som sagts nu gäller dock inte, om saken brådskar eller omständigheterna i övrigt talar mot att förhandlingar tas upp.

17 § Finner en tillsynsmyndighet att ett åläggande eller ett förbud enligt 5-9 § eller 12 § tredje stycket behövs, skall myndigheten överlämna frågan till konsumentombudsmannen. Delar konsumentombudsmannen tillsynsmyndighetens uppfattning, skall han ansöka hos marknadsdomstolen om sådant åläggande eller förbud.

Beslutar i ett visst fall en tillsynsmyndighet att inte framställa en begäran enligt första stycket eller konsumentombudsmannen att inte göra ansökan hos marknadsdomstolen, får ansökan göras av en sammanslutning av konsumenter, arbetstagare eller näringsidkare.

18 § En fråga om åläggande eller förbud enligt 5-9 § eller 12 § tredje stycket tas upp av marknadsdomstolen efter ansökan.

19 § En näringsidkare är skyldig att på anmaning av en tillsynsmyndighet eller av konsumentombudsmannen avge yttrande och lämna upplysningar i ett ärende enligt 5-9 § eller 12 § tredje stycket. Näringsidkaren är även skyldig att tillhandahålla handlingar, varuprover och liknande, som kan ha betydelse för utredningen.

Om en anmaning enligt första stycket inte följs, får tillsynsmyndigheten eller konsumentombudsmannen förelägga näringsidkaren att fullgöra sin skyldighet vid vite.

För varuprover och liknande, som tillhandahålls enligt första stycket, har näringsidkaren rätt till ersättning av tillsynsmyndigheten eller konsumentombudsmannen, om det finns särskilda skäl.

20 § Ett beslut i fråga om åläggande eller förbud enligt 5-9 § eller 12 § tredje stycket hindrar inte att samma fråga prövas på nytt, när ändrade förhållanden eller annat särskilt skäl föranleder det. För talan om förnyad prövning gäller 17 och 18 §§ utom när talan förs av berörd näringsidkare.

21 § Om det finns särskilda skäl, kan åläggande eller förbud enligt 5-9 § eller 12 § tredje stycket meddelas även för tiden till dess frågan slutligt har avgjorts.

Informations-, förbuds- och återkallelseförelägganden

22 § Om det i visst fall, som inte är av större vikt, finns förutsättningar för ett åläggande eller ett förbud enligt 5-9 § eller 12 § tredje stycket, får konsumentombudsmannen efter begäran som sägs i 17 § vid vite

1. ålägga näringsidkaren att lämna säkerhetsinformation eller varningsinformation eller att medverka till varningsinformation enligt 12 § tredje stycket (*informationsföreläggande*),

2. förbjuda näringsidkaren att fortsätta tillhandahålla en vara eller en tjänst (*förbuds-föreläggande*),

3. ålägga näringsidkaren att återkalla en vara eller en tjänst eller att medverka till återkallelse enligt 12 § tredje stycket (*återkallelseföreläggande*).

För att bli gällande skall föreläggandet godkännas omedelbart eller inom viss tidsfrist. Ett godkänt föreläggande gäller som ett åläggande eller ett förbud av marknadsdomstolen enligt 5-9 § eller 12 § tredje stycket. Ett godkännande som inkommer sedan den i föreläggandet utsatta tidsfristen har gått ut är utan verkan.

Tillsyn m.m.

24 § En näringsidkare som har fått åläggande eller förbud enligt 5-9 § eller 12 § tredje stycket är skyldig att på anmaning av tillsynsmyndigheten avge yttrande och lämna upplysningar, som behövs för tillsynen över att åläggandet eller förbudet följs. Näringsidkaren är även skyldig att på anmaning av myndigheten tillhandahålla handlingar, varuprover och liknande, som behövs för tillsynen.

Följer en näringsidkare inte en anmaning enligt första stycket, får tillsynsmyndigheten förelägga honom att fullgöra sin skyldighet vid vite.

För varuprover och liknande, som tillhandahålls enligt första stycket, har näringsidkaren rätt till ersättning av tillsynsmyndigheten, om det finns särskilda skäl.

Föreskrifter om skyldighet för den som skall tillhandahålla varuprover och liknande enligt första stycket att ersätta tillsynsmyndigheten kostnader för provtagning och undersökning av prov får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

25 § Talan om utdömande av vite som förelagts av en tillsynsmyndighet eller konsumentombudsmannen förs vid allmän domstol av den som utfärdat föreläggandet. Har vitet förelagts av marknadsdomstolen, förs talan av konsumentombudsmannen. Om vitet förelagts på talan av en sammanslutning som avses i 17 § andra stycket får talan om utdömande föras även av sammanslutningen.

Överklagande

26 § Följande beslut enligt denna lag får inte överklagas,

1. beslut av konsumentverket enligt 4 § andra stycket andra meningen,
2. beslut av en tillsynsmyndighet enligt 14, 16 eller 17 §,
3. beslut av konsumentombudsmannen enligt 17 §,
4. beslut av en tillsynsmyndighet eller av konsumentombudsmannen om anmaning enligt 19 § första stycket första meningen eller om vitesföreläggande efter sådan anmaning,
5. beslut av konsumentombudsmannen om informations-, förbuds- eller återkallelseföreläggande enligt 22 §,
6. beslut av konsumentombudsmannen eller av en tillsynsmyndighet enligt 25 §.

Beslut av en tillsynsmyndighet eller av konsumentombudsmannen i annan fråga som avses i 19 § eller av en tillsynsmyndighet i en fråga som avses i 24 § första—tredje styckena överklagas hos kammarrätten. Detsamma gäller beslut av en tillsynsmyndighet enligt föreskrifter som avses i 24 § fjärde stycket.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.
 2. Ett åläggande enligt 7—9 § eller 12 § tredje stycket får meddelas en näringsidkare endast om han efter ikraftträdandet överlåtit sådana varor eller utfört sådana tjänster som åläggandet kan avse.
 3. Har ett förbudsföreläggande eller ett informationsföreläggande som rör produktsäkerhet meddelats enligt marknadsföringslagen (1975:1418)

före ikraftträdandet, och har den i föreläggandet utsatta tidsfristen för godkännande inte gått ut, får ett godkännande lämnas inom den angivna tidsfristen. Föreläggandet får i så fall samma verkan som motsvarande föreläggande enligt 22 § i denna lag.

1988/89:LU13

Bilaga

2 Förslag till Lag om ändring i marknadsföringslagen (1975:1418)

1988/89:LU13
Bilaga

Härigenom föreskrivs att 3. och 4 §§ samt rubriken närmast före 4 § marknadsföringslagen (1975:1418) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Underlåter näringsidkare vid marknadsföring av vara, tjänst eller annan nytthet att lämna information, som har särskild betydelse från konsumentsynpunkt, kan marknadsdomstolen ålägga honom att lämna sådan information. Åläggande kan meddelas även anställd hos näringsidkare och annan som handlar på näringsidkares vägnar.

Åläggande enligt första stycket får innehålla att informationen skall

1. lämnas genom märkning på vara eller tillhandahållas i annan form på säljställe.

2. lämnas i annonser eller andra framställningar som näringsidkaren använder vid marknadsföringen.

3. i viss form lämnas till konsument som begär det.

Bestämmelser om information som har särskild betydelse för att förebygga att en vara eller en tjänst orsakar skada på person eller egendom finns i produktsäkerhetslagen (1988:000).

Produktsäkerhet m.m.

Produktotjänlighet

4 §¹

Saluhåller en näringsidkare till konsumenter för enskilt bruk en vara, som *på grund av sina egenskaper medför särskild risk för skada på person eller egendom*, kan marknadsdomstolen förbjuda honom att fortsätta därmed. *Detsamma gäller, om varan är uppenbart otjänlig för sitt huvudsakliga ändamål.*

Saluhåller en näringsidkare till konsumenter för enskilt bruk en vara, som *är uppenbart otjänlig för sitt huvudsakliga ändamål*, kan marknadsdomstolen förbjuda honom att fortsätta därmed.

I den mån det behövs för att motverka att en vara som avses i första stycket saluhålls på sätt som där sägs, kan marknadsdomstolen meddela en näringsidkare som i egenskap av tillverkare, importör eller annars saluhåller varan till annan näringsidkare förbud att fortsätta därmed.

Förbud enligt första och andra styckena kan meddelas även anställd hos näringsidkare och annan som handlar på näringsidkares vägnar.

Vad som sägs i första—tredje styckena om förbud mot saluhållande gäller i motsvarande fall även då nyttjanderätt till varor erbjuds mot ersättning eller tjänster tillhandahålls mot ersättning.

¹ Senaste lydelse 1985:926.

Förbud enligt denna paragraf får inte meddelas i den mån det i författning eller beslut av myndighet har meddelats särskilda bestämmelser om varan eller tjänsten med samma ändamål som förbudet skulle fylla.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

Ett ärende om tillämpning av 3 eller 4 §, som anhängiggjorts före ikraftträdandet, prövas enligt äldre bestämmelser.

Härigenom föreskrivs att 1, 3, 4, 9, 11, 13, 15, 15 a, 19 och 20 §§ lagen (1970:417)¹ om marknadsdomstol m.m. skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

Marknadsdomstolen handlägger ärenden enligt konkurrenslagen (1982:729), marknadsföringslagen (1975:1418), lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare.

Marknadsdomstolen handlägger ärenden enligt konkurrenslagen (1982:729), marknadsföringslagen (1975:1418), lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare och produkt säkerhetslagen (1988:000).

3 §

Marknadsdomstolen består av en ordförande, en vice ordförande samt tio andra ledamöter, av vilka fyra är särskilda ledamöter, tre för ärenden om konkurrensbegränsning och ärenden om avtalsvillkor mellan näringsidkare samt en för ärenden om marknadsföring och ärenden om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Marknadsdomstolen består av en ordförande, en vice ordförande samt tio andra ledamöter, av vilka fyra är särskilda ledamöter, tre för ärenden om konkurrensbegränsning och ärenden om avtalsvillkor mellan näringsidkare samt en för ärenden om marknadsföring, ärenden om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och ärenden om produkt säkerhet.

4 §

Ordföranden, vice ordföranden och en av de särskilda ledamöterna för ärenden om konkurrensbegränsning och avtalsvillkor mellan näringsidkare skall vara lagkunniga och erfarna i domarvärv. De två övriga ledamöterna för sådana ärenden skall ha särskild insikt i näringslivets förhållanden. Ledamoten för ärenden om marknadsföring och avtalsvillkor i konsumentförhållanden skall ha särskild insikt i konsumentfrågor. Ordföranden, vice ordföranden och de särskilda ledamöterna får ej utses bland personer som kan anses företräda företagariintressen eller konsument- och löntagariintressen.

Ordföranden, vice ordföranden och en av de särskilda ledamöterna för ärenden om konkurrensbegränsning och avtalsvillkor mellan näringsidkare skall vara lagkunniga och erfarna i domarvärv. De två övriga ledamöterna för sådana ärenden skall ha särskild insikt i näringslivets förhållanden. Ledamoten för ärenden om marknadsföring, avtalsvillkor i konsumentförhållanden och produkt säkerhet skall ha särskild insikt i konsumentfrågor. Ordföranden, vice ordföranden och de särskilda ledamöterna får ej utses bland personer som kan anses företräda företagariintressen eller konsument- och löntagariintressen.

¹ Lagen omtryckt 1984:294.

För vice ordföranden och var och en av de särskilda ledamöterna finns en eller flera ersättare. Bestämmelserna om vice ordförande och särskild ledamot gäller även ersättare.

9 §

Marknadsdomstolen är beslutsföretagare när ordföranden och fyra andra ledamöter är närvarande. I beslut skall lika antal ledamöter som företrädare för företagariintressen samt konsument- och löntagariintressen delta.

Av de särskilda ledamöterna deltagar vid handläggning av ärenden om konkurrensbegränsning eller avtalsvillkor mellan näringsidkare endast de som har utsetts för sådana ärenden och vid handläggning av ärenden om marknadsföring eller avtalsvillkor i konsumentförhållanden endast den som har utsetts för sådana ärenden.

Av de särskilda ledamöterna deltagar vid handläggning av ärenden om konkurrensbegränsning eller avtalsvillkor mellan näringsidkare endast de som har utsetts för sådana ärenden och vid handläggning av ärenden om marknadsföring, avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller produktsäkerhet endast den som har utsetts för sådana ärenden.

Om förhandling som avses i 4 eller 5 § konkurrenslagen (1982:729) finns särskilda föreskrifter i 14 §.

Ordföranden kan ensam på domstolens vägnar företaga förberedande åtgärd och pröva fråga om avskrivning av ärende.

11 §

För konkurrensbegränsningsfrågor finns en näringsfrihetsombudsman och för frågor om marknadsföring och frågor om avtalsvillkor i konsumentförhållanden en konsumentombudsman.

För konkurrensbegränsningsfrågor finns en näringsfrihetsombudsman och för frågor om marknadsföring, frågor om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och frågor om produktsäkerhet en konsumentombudsman.

Ombudsman utses av regeringen för viss tid och skall vara lagkunnig.

13 §

Ansökan som avses i 17 § konkurrenslagen (1982:729) görs skriftligen. Detsamma gäller ansökan om förbud eller åläggande enligt 2-4 §§ marknadsföringslagen (1975:1418), 1 § lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller 1 § lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare. Av ansökningen skall framgå de skäl på vilka ansökningen grundas och den utredning sökanden åberopar.

Ansökan som avses i 17 § konkurrenslagen (1982:729) görs skriftligen. Detsamma gäller ansökan om förbud eller åläggande enligt 2-4 §§ marknadsföringslagen (1975:1418), 1 § lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, 1 § lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare eller 5-9 §§ eller 12 § tredje stycket produktsäkerhetslagen (1988:000). Av ansökningen skall framgå de skäl på vilka ansökningen grundas och den utredning sökanden åberopar.

15 §²

Ärende får avgöras och beslut med anledning av särskild prövning enligt 15 a § meddelas utan sammanträde enligt 14 § första stycket, om tillfredsställande utredning föreligger och part inte begär sammanträde. Ansökan som uppenbart ej förtjänar avseende får avslås utan sådant sammanträde.

Fråga om förbud, åläggande eller tillstånd enligt 18 § konkurrenslagen (1982:729), förbud enligt 21 § samma lag eller förbud eller åläggande enligt 13 § marknadsföringslagen (1975:1418) eller 5 § lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden kan prövas utan sammanträde enligt 14 § första stycket.

Förbud eller åläggande, som avses i andra stycket, eller återkallelse av tillstånd, som avses där, får inte beslutas utan att den som förbudet, åläggandet eller återkallelsen avser fått tillfälle att yttra sig i frågan, såvida det inte finns anledning anta, att han avvikit eller eljest håller sig undan. I ett ärende om förbud enligt 4 § marknadsföringslagen på grund av särskild risk för skada på person eller egendom får marknadsdomstolen dock även i annat fall omedelbart besluta om förbud enligt 13 § samma lag, om synnerliga skäl föreligger.

Fråga om förbud, åläggande eller tillstånd enligt 18 § konkurrenslagen (1982:729), förbud enligt 21 § samma lag eller förbud eller åläggande enligt 13 § marknadsföringslagen (1975:1418), 5 § lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller 21 § produktsäkerhetslagen (1988:000) kan prövas utan sammanträde enligt 14 § första stycket.

Förbud eller åläggande, som avses i andra stycket, eller återkallelse av tillstånd, som avses där, får inte beslutas utan att den som förbudet, åläggandet eller återkallelsen avser fått tillfälle att yttra sig i frågan, såvida det inte finns anledning anta, att han avvikit eller eljest håller sig undan. I ett ärende om åläggande eller förbud enligt 5-9 § eller 12 § tredje stycket produktsäkerhetslagen får marknadsdomstolen dock även i annat fall omedelbart meddela beslut enligt 21 § samma lag, om synnerliga skäl föreligger.

15 a §

I ärende som avser prövning enligt 2 § konkurrenslagen (1982:729) kan marknadsdomstolen ta upp till särskild prövning frågan huruvida näringsidkare föranleder skadlig verkan av en konkurrensbegränsning.

Marknadsdomstolen kan till särskild prövning ta upp

1. i ärende som avser prövning enligt 2 § konkurrenslagen (1982:729) frågan huruvida näringsidkare föranleder skadlig verkan av en konkurrensbegränsning.

2. i ärende som avser prövning enligt 6-9 § eller 12 § tredje stycket produktsäkerhetslagen (1988:000) frågan huruvida en vara eller en tjänst medför särskild risk för skada på person eller egendom.

² Senaste lydelse 1985:927.

19 §³

I marknadsdomstolens beslut varigenom ärende eller sådan fråga som avses i 15 a § avgörs anges de skäl på vilka beslutet grundas. Beslut som nu nämnts och beslut som avses i 15 § andra stycket sänds till parterna och till den som medverkar enligt 13 a § samma dag som det meddelas.

I marknadsdomstolens beslut varigenom ärende eller sådan fråga som avses i 15 a § avgörs anges de skäl på vilka beslutet grundas. Beslut som nu nämnts och beslut som avses i 15 § andra stycket sänds till parterna, till den som medverkar enligt 13 a § och till sådan myndighet som avses i 4 § produktsäkerhetslagen (1988:000) samma dag som det meddelas.

20 §⁴

Skall ansökan, kallelse eller föreläggande tillställas part eller annan, sker det genom delgivning. Detsamma gäller beslut som sänds enligt 19 §. Annan handling får tillställas part eller annan genom delgivning, om det anses erforderligt.

Delgivning av beslut av marknadsdomstolen, vilket innefattar vitesföreläggande enligt konkurrenslagen (1982:729), marknadsföringslagen (1975:1418), lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden eller lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare, får inte ske enligt 12 § delgivningslagen (1970:428), om det inte finns anledning att anta att den sökta har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Delgivning av beslut av marknadsdomstolen, vilket innefattar vitesföreläggande enligt konkurrenslagen (1982:729), marknadsföringslagen (1975:1418), lagen (1971:112) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare eller produktsäkerhetslagen (1988:000), får inte ske enligt 12 § delgivningslagen (1970:428), om det inte finns anledning att anta att den sökta har avvikit eller på annat sätt håller sig undan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

³ Senaste lydelse 1985:927.

⁴ Senaste lydelse 1985:927.

Härigenom föreskrivs att 7, 8 och 14 §§ konsumentköplagen (1973:877) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Har säljaren vid köpet eller på varans förpackning eller i annons eller annat meddelande avsett att komma till allmänhetens eller köparens kännedom lämnat vilseledande uppgift om varans beskaffenhet eller användning och kan uppgiften antagas ha inverkat på köpet, skall varan anses behäftad med fel. Detta gäller dock ej, om säljaren tydligt rättat uppgiften.

Har varans tillverkare eller annan, som i tidigare säljled tagit befattning med varan, för egen eller säljarens räkning lämnat sådan vilseledande uppgift som avses i första stycket och kan den antagas ha inverkat på köpet, skall varan anses behäftad med fel, om säljaren återopat uppgiften eller, fastän han insett eller uppenbarligen bort inse att uppgiften var vilseledande, underlåtit att tydligt rätta den.

Har säljaren underlåtit att lämna sådan information om varans beskaffenhet eller användning som han enligt marknadsföringslagen (1975:1418) har ålagts att lämna, skall varan anses behäftad med fel, om underlåtelser kan antagas ha inverkat på köpet. Detsamma gäller, om åläggandet har meddelats varans tillverkare eller annan, som i tidigare säljled tagit befattning med varan, och säljaren har känt till eller bort känna till underlåtelser att fullgöra åläggandet.

Har säljaren underlåtit att lämna sådan information om varans beskaffenhet eller användning som han enligt marknadsföringslagen (1975:1418) har ålagts att lämna *eller underlåtit att efter åläggande enligt produktsäkerhetslagen (1988:000) lämna säkerhetsinformation om varan*, skall varan anses behäftad med fel, om underlåtelser kan antagas ha inverkat på köpet. Detsamma gäller, om åläggandet har meddelats varans tillverkare eller annan, som i tidigare säljled tagit befattning med varan, och säljaren har känt till eller bort känna till underlåtelser att fullgöra åläggandet.

8 §²

Säljes varan i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen (1975:1418) eller eljest i strid mot förbud att saluhålla vara, vilket meddelats i författning eller av myndighet väsentligen i syfte att förebygga att den som använder varan ådrager sig ohälsa eller drabbas av olycksfall eller för att eljest hindra användning av vara som ej är tillförlitlig från säkerhetssynpunkt, skall varan anses behäftad med fel.

Säljes varan i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen (1975:1418) *eller 6 § produktsäkerhetslagen (1988:000)* eller eljest i strid mot förbud att saluhålla vara, vilket meddelats i författning eller av myndighet väsentligen i syfte att förebygga att den som använder varan ådrager sig ohälsa eller drabbas av olycksfall eller för att eljest hindra användning av vara som ej är tillförlitlig från säkerhetssynpunkt,

¹ Senaste lydelse 1975:1419.

² Senaste lydelse 1975:1419.

Detsamma gäller, om varan är så bristfällig att dess användning medför uppenbar fara för köparens eller annans liv eller hälsa.

skall varan anses behäftad med fel. Detsamma gäller, om varan är så bristfällig att dess användning medför uppenbar fara för köparens eller annans liv eller hälsa.

14 §³

Har varans tillverkare eller annan, som i tidigare säljled tagit befattning med varan, för egen eller säljarens räkning på varans förpackning eller i annons eller annat meddelande avsett att komma till allmänhetens eller köparens kännedom uppsåtligen eller av vårdslöshet lämnat vilseledande uppgift om varans beskaffenhet eller användning och kan uppgiften antagas ha inverkat på köpet, skall han ersätta skada som därigenom tillfogas köparen. Motsvarande gäller, om varans tillverkare eller annan, som i tidigare säljled tagit befattning med varan, har underlåtit att lämna sådan information om varans beskaffenhet eller användning som han enligt marknadsföringslagen (1975:1418) har ålagts att lämna och underlåtelser kan antagas ha inverkat på köpet.

Har varans tillverkare eller annan, som i tidigare säljled tagit befattning med varan, för egen eller säljarens räkning på varans förpackning eller i annons eller annat meddelande avsett att komma till allmänhetens eller köparens kännedom uppsåtligen eller av vårdslöshet lämnat vilseledande uppgift om varans beskaffenhet eller användning och kan uppgiften antagas ha inverkat på köpet, skall han ersätta skada som därigenom tillfogas köparen. Motsvarande gäller, om varans tillverkare eller annan, som i tidigare säljled tagit befattning med varan, har underlåtit att lämna sådan information om varans beskaffenhet eller användning som han enligt marknadsföringslagen (1975:1418) har ålagts att lämna eller underlåtit att efter åläggande enligt produktsäkerhetslagen (1988:000) lämna säkerhetsinformation om varan och underlåtelser kan antagas ha inverkat på köpet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

³ Senaste lydelse 1975:1419.

Härigenom föreskrivs att 5, 9, 15, 21 och 33 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Näringsidkaren skall särskilt iaktta att tjänsten inte utförs

1. i strid mot sådana författningsföreskrifter eller myndighetsbeslut som väsentligen syftar till att säkerställa att föremålet för tjänsten är tillförlitligt från säkerhetssynpunkt, eller

2. i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen (1975:1418).

Näringsidkaren skall särskilt iaktta att tjänsten inte utförs

1. i strid mot sådana författningsföreskrifter eller myndighetsbeslut som väsentligen syftar till att säkerställa att föremålet för tjänsten är tillförlitligt från säkerhetssynpunkt, eller

2. i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen (1975:1418) eller 6 § produktsäkerhetslagen (1988:000).

9 §

Tjänsten skall anses felaktig, om resultatet avviker från

1. vad konsumenten med hänsyn till 4 § har rätt att kräva, även om avvikelserna beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse.

2. sådana föreskrifter eller myndighetsbeslut som väsentligen syftar till att säkerställa att föremålet för tjänsten är tillförlitligt från säkerhetssynpunkt, eller

3. vad som därutöver får anses avtalat.

Tjänsten skall också anses felaktig, om den har utförts i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen (1975:1418) eller om näringsidkaren inte har utfört sådant tilläggsarbete som han är skyldig att utföra enligt 8 § tredje stycket.

Tjänsten skall också anses felaktig, om den har utförts i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen (1975:1418) eller 6 § produktsäkerhetslagen (1988:000) eller om näringsidkaren inte har utfört sådant tilläggsarbete som han är skyldig att utföra enligt 8 § tredje stycket.

15 §

Avser tjänsten förvaring av en lös sak gäller i stället för vad som sägs i 9, 10 och 12-14 §§ att tjänsten skall anses felaktig, om förvaringen anordnas på ett sätt som avviker från

1. vad konsumenten med hänsyn till 4 § har rätt att kräva, även om avvikelserna beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse.

2. sådana författningsföreskrifter eller myndighetsbeslut som väsentligen syftar till att säkerställa att föremålet för tjänsten är tillförlitligt från säkerhetssynpunkt, eller

3. vad som därutöver får anses avtalat.

Tjänsten skall också anses felaktig, om förvaringen anordnas i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen (1975:1418) eller på ett

Tjänsten skall också anses felaktig, om förvaringen anordnas i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen (1975:1418) eller 6 §

sätt som avviker från sådana uppgifter enligt 10 § som inte i tid har rättats på ett tydligt sätt.

produktsäkerhetslagen (1988:000) eller på ett sätt som avviker från sådana uppgifter enligt 10 § som inte i tid har rättats på ett tydligt sätt.

21 §

Avhjälps inte felet enligt vad som sägs i 20 §, får konsumenten göra avdrag på priset.

Om syftet med tjänsten i huvudsak är förfelat, får konsumenten i stället häva avtalet. Detsamma gäller, om tjänsten har utförts i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen (1975:1418).

Har tjänsten utförts till en del och finns det starka skäl att anta att den inte kommer att fullföljas utan fel av väsentlig betydelse för konsumenten får denne häva avtalet beträffande återstående del. Är felet sådant att syftet med tjänsten i huvudsak är förfelat eller utförs tjänsten i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen, får konsumenten i stället häva avtalet i dess helhet.

Om syftet med tjänsten i huvudsak är förfelat, får konsumenten i stället häva avtalet. Detsamma gäller, om tjänsten har utförts i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen (1975:1418) *eller 6 § produktsäkerhetslagen (1988:000)*.

Har tjänsten utförts till en del och finns det starka skäl att anta att den inte kommer att fullföljas utan fel av väsentlig betydelse för konsumenten får denne häva avtalet beträffande återstående del. Är felet sådant att syftet med tjänsten i huvudsak är förfelat eller utförs tjänsten i strid mot förbud enligt 4 § marknadsföringslagen *eller 6 § produktsäkerhetslagen*, får konsumenten i stället häva avtalet i dess helhet.

Om det redan innan tjänsten har påbörjats finns starka skäl att anta att den inte kommer att utföras utan fel av väsentlig betydelse för konsumenten, får denne häva avtalet.

33 §

Har någon som avses i 10 § första stycket 2 eller 3 uppsåtligen eller av vårdslöshet lämnat vilseledande uppgifter av betydelse för bedömningen av tjänstens beskaffenhet eller ändamålsenlighet och är tjänsten på grund därav felaktig enligt 10 § eller 15 § andra stycket, är han skyldig att ersätta konsumenten skada som denne därigenom tillfogas.

Har någon som avses i 10 § första stycket 2 eller 3 underlåtit att lämna sådan information av betydelse för bedömningen av tjänstens beskaffenhet eller ändamålsenlighet som han enligt marknadsföringslagen (1975:1418) har ålagts att lämna och kan underlåtenheten antas ha inverkat på avtalet om tjänsten, är han skyldig att ersätta konsumenten skada som denne därigenom tillfogas.

Har någon som avses i 10 § första stycket 2 eller 3 underlåtit att lämna sådan information av betydelse för bedömningen av tjänstens beskaffenhet eller ändamålsenlighet som han enligt marknadsföringslagen (1975:1418) har ålagts att lämna *eller säkerhetsinformation som han enligt 5 § produktsäkerhetslagen (1988:000) har ålagts att lämna* och kan underlåtenheten antas ha inverkat på avtalet om tjänsten, är han skyldig att ersätta konsumenten skada som denne därigenom tillfogas.

Skadeståndsskyldigheten enligt första eller andra stycket omfattar även ersättning för skada på föremålet för tjänsten eller på annan egendom som tillhör konsumenten eller någon medlem av hans hushåll.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

